

Bachelor Vormgeving Zuyd Hogeschool

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
Januari 2020*

Colofon

Instelling en opleiding

Zuyd Hogeschool

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Bachelor Vormgeving

Locatie: Maastricht

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 39111

Visitatiecommissie

Drs. R. (Raoul) van Aalst, voorzitter

J. (Joost) van Haaften BA, deskundige

Prof. dr. I. (Inge) Somers, deskundige

D. (Diana) Krabbendam, deskundige

A. (Annemijn) Leguijt BA, student-lid

Dr. M.J.H. (Marianne) van der Weiden, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Vlindersingel 220

3544 VM Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	11
3. Toetsing	15
4. Gerealiseerde leerresultaten	17
Bijlagen	19
Bijlage 1 Visitatiecommissie	20
Bijlage 2 Programma visitatie	21
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	22

Samenvatting

Op 11 en 12 december 2019 is de bacheloropleiding Vormgeving van Zuyd Hogeschool gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**.

De bachelor Vormgeving is een vierjarige voltijdopleiding en bestaat uit drie afdelingen: Vormgeving - Architectuur en Interieurvormgeving (met de uitstroomprofielen Architectonisch ontwerper en Interieurvormgever), Vormgeving – Design (met de uitstroomprofielen Body, Object en Material) en Vormgeving – Visuele communicatie (met de uitstroomprofielen Fotografie, Film, Grafische vormgeving en Illustratieve vormgeving). Alle afdelingen worden gekenmerkt door aandacht voor maken en vakmanschap, voor artistiek onderzoek en voor ondernemendheid.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding Vormgeving zijn gebaseerd op het landelijk vastgestelde Beroepsprofiel en opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving. Door deze verankering voldoen de beoogde leerresultaten aan de eisen van inhoud, niveau en oriëntatie. Gemeenschappelijk voor de drie afdelingen van de opleiding is de aandacht voor maken en vakmanschap, voor artistiek onderzoek en voor ondernemendheid. Elke afdeling heeft dit vervolgens nader uitgewerkt. De commissie ziet veel gemeenschappelijks in de visies van de drie afdelingen, hoewel elk daaraan eigen woorden geeft. De afgelopen jaren hebben de afdelingen door de academievorming veel energie gestoken in organisatorische aspecten en zijn eerder de verschillen dan de overeenkomsten bediscussieerd. De commissie adviseert meer te denken in onderlinge verbondenheid en kruisbestuiving. Op basis van een dergelijke inhoudelijke bedding kan dan de nadere operationalisering uitgewerkt worden, niet in termen van organisatiestructuur, maar vanuit communities. De commissie meent dat de opleiding zich vanuit een gemeenschappelijke visie meer kan mengen in het discours over vormgeving en daarbij een agenderende rol op zich kan nemen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Alle afdelingen van de opleiding hebben de drie karakteristieken (maken en vakmanschap,

onderzoek, ondernemendheid) consequent vertaald in hun programma's. De commissie vindt het curriculum goed gestructureerd en inhoudelijk compleet. Naar het oordeel van de commissie zou de samenwerking tussen afdelingen nog versterkt kunnen worden. De structuur in blokken biedt daarvoor mogelijkheden. De uitwerking van beroepstaken in whole tasks met ondersteunende lessen zit goed in elkaar. Het curriculum rust op een duidelijk didactisch idee en heeft een heldere inhoudelijke opbouw. Dit leidt tot een leeromgeving die de studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Het toelatings- en selectieproces is doordacht. De docenten zijn enthousiast, deskundig en betrokken bij hun studenten. De opleiding beschikt met de werkplaatsen en atelierruimten over uitstekende faciliteiten in de verschillende gebouwen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De commissie is van oordeel dat de opleiding een degelijk toetsstelsel hanteert. Er zijn voldoende mechanismen om de validiteit en betrouwbaarheid te garanderen. De competenties komen steeds adequaat terug in het beoordelingsformulier, wat goed werkt om de ontwikkeling van de studenten zichtbaar te maken. De borgingsagenda en het jaarverslag van de Examencommissie Kunsten laten zien dat de commissie haar werk serieus uitvoert en aanwijzingen geeft als verbetering nodig is. De commissie ziet en hoort dat de opleiding belang hecht aan formatieve

beoordeling. De commissie meent dat de toetsing nog meer ontwikkelingsgericht kan zijn als studenten werken aan de hand van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), en als self-assessment en peer-assessment worden toegevoegd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

In het graduation project laten de studenten zien dat ze beschikken over alle opleidingscompetenties op eindniveau. De commissie is van oordeel dat de opleiding erin slaagt goede afgestudeerden af te leveren. De kwaliteit van de producten is voldoende, de kwaliteit van het schriftelijke werk is wisselend. Sommige studenten kunnen beter mondeling dan schriftelijk uiteenzetten hoe hun onderzoeksproces is verlopen. De commissie vindt de gegeven beoordelingen adequaat en studenten krijgen passende feedback. Het werkveld is complimenteus over de kwaliteit van de afgestudeerden en vindt dat ze zich positief onderscheiden van die van vergelijkbare opleidingen elders. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Aanbevelingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding Vormgeving en de daaronder vallende afdelingen studenten goed voorbereiden op de beroepspraktijk, met oog voor de ontwikkeling van de individuele student. De eindwerken laten het beoogde eindniveau van een hbo-bachelor zien.

Met het oog op de toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- Benadruk de gemeenschappelijkheid van de afdelingen en denk meer in onderlinge verbondenheid en kruisbestuiving in plaats van in organisatorisch-administratieve structuren;
- Gebruik deze gezamenlijke visie om de dwarsverbanden en multidisciplinariteit te faciliteren en dit aan de buitenwereld kenbaar te maken als profiel;
- Neem een agenderende rol in het discours over vormgeving;
- Harmoniseer het taalgebruik tussen de afdelingen;
- Benut de gemeenschappelijke curriculumstructuur en de werkplaatsen om studenten meer mogelijkheden voor uitwisseling tussen de afdelingen te bieden;
- Onderzoek of de toetsing nog meer ontwikkelingsgericht kan zijn door studenten te laten werken aan de hand van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), en door toevoeging van self-assessment en peer-assessment.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Vormgeving van Zuyd Hogeschool.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, februari 2020

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

Dr. M.J.H. van der Weiden
Secretaris

Inleiding

De bachelor Vormgeving bestaat uit drie afdelingen: Vormgeving - Architectuur en Interieurvormgeving (met de uitstroomprofielen Architectonisch ontwerper en Interieurvormgever), Vormgeving – Design (met de uitstroomprofielen Body, Object en Material) en Vormgeving – Visuele communicatie (met de uitstroomprofielen Fotografie, Film, Grafische vormgeving en Illustratieve vormgeving). Alle afdelingen worden gekenmerkt door aandacht voor maken en vakmanschap, voor artistiek onderzoek en voor ondernemendheid.

De instelling

Zuyd Hogeschool is gevestigd in Maastricht, Heerlen en Sittard. De hogeschool heeft het onderwijs, onderzoek en praktijk georganiseerd in academies. Hier ontwikkelen de studenten zich tot professionals. Via de academies komen bedrijven en instellingen makkelijk in contact met studenten voor stageplekken, opdrachten en traineeships. De meeste academies vallen samen met een opleiding. Soms bestaat de academie uit een beperkt aantal opleidingen die sterk met elkaar verweven zijn. Zuyd heeft 29 academies.

De afdeling Architectuur en Interieurvormgeving is gepositioneerd in de Architectuur Academie Maastricht, die ook de masteropleidingen Architectuur en Interior Architecture verzorgt.

De afdeling Design is gepositioneerd in de Kunstacademie (voorheen de Maastricht Academy of Fine Art and Design MAFAD), die daarnaast de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en Autonome Beeldende Kunst omvat. De Kunstacademie verzorgt ook de master-track Artistic Matters van de Master of Arts in Fine Art and Design.

De afdeling Visuele communicatie (VisCom) is gepositioneerd in de Maastricht Academy of Media Design and Technology (MAMDT), die ook de bacheloropleiding Communication and Multimedia Design (CMD) en de track Scientific Illustration van de Master of Arts in Fine Art and Design verzorgt.

De opleiding

De opleiding Vormgeving is een voltijdse vierjarige opleiding (240 EC). Alle afdelingen leiden op voor het gehele proces van vormgeving, van ontwerp tot realisatie tot implementatie. Dat komt

tot uitdrukking in het whole task onderwijs. Studenten raken ook bekend met een breed spectrum aan materialen, media en maakprocessen ten behoeve van betekenisvolle vormgeving. Het vormgevingsproces wordt beschouwd als een onderzoeksproces dat stapsgewijs leidt tot een resultaat dat een antwoord is op de vraag en de specificaties. Studenten worden zo opgeleid tot nieuwsgierige vormgevers van authentieke, betekenisvolle en maatschappelijk functionele producten. De afgestudeerde vormgevers zijn ondernemend en bedenken onconventionele (onverwachte, nieuwe) oplossingen. Ze kunnen functioneren in een bedrijf en kunnen als zelfstandig ondernemer aan de slag. De opleiding wordt in de Nederlandse taal aangeboden.

De opleiding Vormgeving telt in 2019 101 studenten in de afdeling Architectuur en Interieurvormgeving, 66 in de afdeling Design en 186 in de afdeling Viscom. Het totaal aantal FTE bedraagt per 1 oktober 2019 3,5 FTE (9 docenten) in loondienst en 1,57 FTE (9 docenten) niet in loondienst voor de afdeling Architectuur en Interieurvormgeving, wat leidt tot een docent-studentratio van 1:19,9. De afdeling Design bestaat in 2019-2020 uit 4,12 FTE (12 docenten) en heeft ruimte voor 0,28 FTE flexibel inzetbaar personeel, wat leidt tot een docent-studentratio van 1:15. De afdeling VisCom bestaat in 2019-2020 uit 8,49 FTE onderwijzend personeel (22 docenten), wat leidt tot een docent-studentratio van 1:21,9. Voor de gezamenlijk gebruikte werkplaatsen zijn 7 instructeurs (3,6 FTE) beschikbaar.

Het curriculum van de opleiding Vormgeving bestaat in alle afdelingen uit 16 blokken van 15 EC. Elk blok vormt zoveel mogelijk een thematische

eenheid. Een blok bestaat uit een whole task (het thema) en uit (ondersteunende) kennis en vaardigheden. De whole task is geconcretiseerd in een of enkele opdrachten en deliverables, die aansluiten bij de competenties waartoe wordt opgeleid en de bijbehorende gedragsindicatoren. Het whole task onderwijs draagt bij aan onderzoekend leren. De afdelingen hebben verbanden met het lectoraat Autonomie en openbaarheid in de kunst en/of het lectoraat Technology driven art. De lectoraten bieden studenten mogelijkheden om deel te nemen aan concreet onderzoek.

Bij de vorige visitatie in 2013 kreeg de opleiding Vormgeving de aanbeveling zich duidelijker als geheel te profileren, bijvoorbeeld via de eindkwalificaties, meer samenwerking, een gezamenlijke visie op sociale en milieu-afwegingen en de ontwikkeling van een masteropleiding. In het verleden van de academiegewijze organisatie hebben de afdelingen echter gekozen voor profilering en samenwerking van de afdelingen in relatie tot hun academiecontexten. De afdeling Architectuur en Interieurvormgeving positioneert haar bacheloronderwijs nadrukkelijk in samenhang met het masteronderwijs. De afdeling Design heeft met de opleiding Autonome Beeldende Kunst een visiedocument MAFAD uitgebracht met uitspraken over hun gezamenlijke inhoudelijke visie en de leeromgeving. De afdeling VisCom heeft samen met de opleiding CMD een Manifest opgesteld met een gezamenlijke visie op de geëngageerde vormgever en ontwerper waarvoor beide opleiden.

De visitatie

Zuyd Hogeschool heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 11 en 12 december 2019 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Ook is rekening gehouden met de andere kunstopleidingen binnen Zuyd Hogeschool. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) de commissie.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in januari 2020 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in April 2020. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de opleiding Vormgeving zijn gebaseerd op het landelijk vastgestelde Beroepsprofiel en opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving. Door deze verankering voldoen de beoogde leerresultaten aan de eisen van inhoud, niveau en oriëntatie. Gemeenschappelijk voor de drie afdelingen van de opleiding is de aandacht voor maken en vakmanschap, voor artistiek onderzoek en voor ondernemendheid. Elke afdeling heeft dit vervolgens nader uitgewerkt. De commissie ziet veel gemeenschappelijks in de visies van de drie afdelingen, hoewel elk daaraan eigen woorden geeft. De afgelopen jaren hebben de afdelingen door de academiëvorming veel energie gestoken in organisatorische aspecten. De commissie adviseert nu verder te denken over inhoudelijke verbondenheid en kruisbestuiving. Op basis van een dergelijke inhoudelijke bedding kan dan de nadere operationalisering uitgewerkt worden, niet in termen van organisatiestructuur, maar vanuit communities. De commissie meent dat de opleiding zich vanuit een gemeenschappelijke visie meer kan mengen in het discours over vormgeving en daarbij een agenderende rol op zich kan nemen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

De beoogde leerresultaten van de opleiding Vormgeving zijn gebaseerd op het Beroepsprofiel en opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving, zoals landelijk vastgesteld in januari 2014. Kenmerkende ontwikkelingen in het beroepveld die daarin genoemd worden en waar opleidingen rekening mee dienen te houden, zijn de hybridisering van de beroepspraktijk, het belang van ondernemendheid, de invloed van technologische ontwikkelingen, de rol van onderzoek en een body of knowledge and skills, internationalisering en een leven lang leren. De beoogde leerresultaten zijn beschreven in termen van zeven (of acht) competenties:

1. Creërend vermogen;
2. Vermogen tot kritische reflectie;
3. Vermogen tot groei en vernieuwing;
4. Organiserend vermogen;
5. Communicatief vermogen;
6. Omgevingsgerichtheid;
7. Vermogen tot samenwerken.

Alleen voor Architectuur- en Interieurvormgeving:

8. Beroepskwalificaties.

In het document wordt toegelicht hoe de competenties zich verhouden tot de bovengenoemde kernmerken van het beroepsprofiel. De

competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren op bachelorniveau en aan de HBO-bachelor-standaard zoals geformuleerd door de hogescholen in 2009 in het document 'Kwaliteit als opdracht'. Een ander belangrijk referentiekader op internationaal gebied voor het kunstonderwijs zijn de Tuning documents die in 2007 zijn ontwikkeld vanuit de European League of the Institutes of the Arts (ELIA). De competenties zijn uitgewerkt in gedragsindicatoren.

De opleiding Vormgeving onderschrijft de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die in het beroepsprofiel staan beschreven en wil geëngageerde vormgevers opleiden met een kritisch reflectief bewustzijn ten aanzien van een breed spectrum aan hedendaagse maatschappelijke vraagstukken en mogelijkheden. De opleiding kiest daarbij voor drie accenten die voor alle afdelingen gelden:

- aandacht voor maken en vakmanschap;
- aandacht voor artistiek onderzoek;
- aandacht voor ondernemendheid.

Studenten maken zich het gehele proces van vormgeving eigen, van ontwerp tot realisatie en implementatie. Ze leren zich te verhouden tot nieuwe materialen, media en technologieën en kunnen daar onderzoek naar doen en ermee

experimenteren. De opleiding ontwikkelt de onderzoekende vermogens van de studenten, met als uitgangspunt dat vormgeven en onderzoeken met elkaar verweven zijn: het vormgevingsproces is een exploratief en interactief onderzoeksproces dat stapsgewijs leidt tot een antwoord op de ontwerpvrage en de specificaties, waarbij ook de specificaties zelf object van onderzoek zijn. Ondernemendheid wordt beschouwd als een van de fundamenteën van de professionaliteit van vormgevers. Afgestudeerden tonen initiatief, zijn proactief en bedenken onconventionele (onverwachte, nieuwe) oplossingen en kunnen crossdisciplinair samenwerken. Ze maken gebruik van hedendaagse communicatiemogelijkheden. Afgestudeerden kunnen functioneren in een bedrijf en kunnen als zelfstandige aan de slag.

De drie afdelingen hebben deze karakteristieken en accenten elk op hun eigen manier uitgewerkt. Studenten van de afdeling Architectuur en Interieurvormgeving worden opgeleid tot architectonisch ontwerper of interieurvormgever. De afdeling biedt studenten een combinatie van bouwtechnische en beeldende kennis en vaardigheden, en daarnaast architectuur- en kunsttheorie. Deze afdeling richt zich bovendien sterk op doorstroom van afgestudeerden naar de masteropleidingen Architectuur en Interior Architecture.

De afdeling Design heeft per 2016-2017 de afzonderlijke afdelingen Textiel/Modevormgeving en Product/Sieraadvormgeving samengevoegd tot één team Design met een meer hedendaagse indeling in Body, Object en Material. Deze drie richtingen zijn het uitgangspunt van waaruit studenten werken aan hun eigen artistieke visie en hun ontwerpen. De richtingen hebben hun eigen manier van denken, maar grijpen steeds in elkaar. De afdeling VisCom leidt op tot geëngageerde en maatschappelijk betrokken visueel communicatief vormgevers die hun verantwoordelijkheid nemen in de beeld- en mediacultuur, zoals vastgelegd in het MAMDT-Manifest. De vormgeving gaat dieper dan een direct antwoord op de vraag van de opdrachtgever, maar kijkt naar wat de eigenlijke vraag is en probeert deze te duiden.

Afgestudeerden kunnen verhalen van anderen en hun eigen verhalen vertellen, via grafische, illustratieve, fotografische of filmische vormgeving. Studenten kunnen zich in een van deze vier gebieden specialiseren, maar de afdeling bevordert crossovers tussen de uitstroomprofielen.

Elke afdeling heeft de zeven competenties als basis genomen voor de beoogde leerresultaten. De body of knowledge and skills verschilt per afdeling, maar gemeenschappelijke thema's in het theorie- en vaardigheidsonderwijs zijn vormgevingstheorie, kunstgeschiedenis, kennis en vaardigheden van (nieuwe) media, technieken en materialen, het hanteren van praktijkgerichte en theoretische onderzoeksmethoden, organisatorische en financiële aspecten van de beroepsbeoefening, en mondelinge en schriftelijke vaardigheden.

Overwegingen

De commissie vindt het een sterk punt dat de opleiding actief betrokken is bij de ontwikkeling van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel. Door de verankering van de beoogde leerresultaten aan dit landelijke profiel voldoen ze aan de eisen van inhoud, niveau en oriëntatie.

De commissie ziet veel gemeenschappelijks in de visies van de drie afdelingen, hoewel elk daaraan eigen woorden geeft. Begrippen als meesterschap, authenticiteit, kwaliteit, relevantie en het creëren van waarde komen overal terug. In het licht van de hybridisering van het werkveld ziet ook iedere afdeling het belang van crossovers. De afgelopen jaren hebben de afdelingen door de acadievorming veel energie gestoken in organisatorische aspecten en zijn eerder de verschillen dan de overeenkomsten bediscussieerd. De commissie adviseert de gemeenschappelijkheid sterker te benadrukken, meer te denken in onderlinge verbondenheid en kruisbestuiving en te definiëren waar de overlap zit. Op basis van een dergelijke inhoudelijke bedding kan dan de nadere operationalisering uitgewerkt worden, niet in termen van organisatiestructuur, maar van space en

method, meer vanuit communities. De commissie adviseert de gezamenlijke visie te gebruiken om de dwarsverbanden en multidisciplinariteit te faciliteren en dit aan de buitenwereld kenbaar te maken als profiel. De whole tasks en de gezamenlijke werkplaatsen kunnen aanknopingspunten bieden om studenten van de afdelingen meer te laten samenwerken.

Vanuit de gemeenschappelijkheid kan elke afdeling tot eigen definities komen. Ook daarbij kan overigens naar het oordeel van de commissie meer gezocht worden naar onderlinge afstemming. De uitstroomprofielen Body, Material en Object bij Design hebben een opvallend ander taalgebruik dan die bij VisCom, waar het medium de indeling bepaalt. Bij de huidige fluïde beroepspraktijk zou ook voor VisCom een andere indeling mogelijk meer passend zijn. De commissie is van oordeel dat het positief is als een afdeling uitschrijft wat haar visie onder de overkoepelende 'paraplu' is en aangeeft wat de afdeling beoogt in termen van agendering, maatschappelijke relevantie en meesterschap. Dit kan studenten helpen bij hun waardeoriëntatie. De commissie vraagt zich wel af of de term manifest, zoals gebruikt

door de afdeling VisCom, gelukkig gekozen is, omdat het meer activistisch dan agenderend klinkt.

De commissie meent dat de opleiding zich vanuit een gemeenschappelijke visie meer kan mengen in het discours over vormgeving en daarbij een agenderende rol op zich kan nemen. De lectoraten kunnen daarbij een potentieel grote rol spelen. De opleiding zou zich meer 'smoel' kunnen geven, bijvoorbeeld aan de hand van high profiles.

De thema's internationalisering en diversiteit blijven bij de opleiding enigszins onderbelicht. De commissie meent dat er ook voor kleine opleidingen mogelijkheden zijn die benut kunnen worden, bijvoorbeeld via Erasmus+. De commissie adviseert vanuit de eigen agenda specifiek te zoeken naar relevante verbindingen die ontwikkeld kunnen worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

Alle afdelingen van de opleiding hebben de drie karakteristieken (maken en vakmanschap, onderzoek, ondernemendheid) consequent vertaald in hun programma's. De commissie vindt het curriculum goed gestructureerd en inhoudelijk compleet. Naar het oordeel van de commissie zou de samenwerking tussen afdelingen nog versterkt kunnen worden. De structuur in blokken biedt daarvoor mogelijkheden. De uitwerking van beroepstaken in whole tasks met ondersteunende lessen zit goed in elkaar. Het curriculum rust op een duidelijk didactisch idee en heeft een heldere inhoudelijke opbouw. Dit leidt tot een leeromgeving die de studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Het toelatings- en selectieproces is doordacht. De docenten zijn enthousiast, deskundig en betrokken bij hun studenten. De opleiding beschikt met de werkplaatsen en atelierruimten over uitstekende faciliteiten in de verschillende gebouwen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Programma

De bacheloropleiding bestaat uit vier studiejaar, die elk vier blokken van 15 EC omvatten. Een blok kan bestaan uit verschillende onderwijseenheden waaraan verschillende EC worden toegekend, maar vormt zoveel mogelijk een thematische eenheid. Een blok bestaat uit de whole task (het thema) waar studenten aan werken, en uit (ondersteunende) kennis en vaardigheden. Elke afdeling heeft een competentiematrix opgesteld die de verbinding zichtbaar maakt tussen de blokken en de competenties, de gedragsindicatoren en wat een afdeling als relevante kennis en vaardigheden beschouwt. De wijze waarop de whole tasks zijn geformuleerd, hangt samen met de opleidingsfase van de studenten. In de propedeuse zijn ze relatief concreet geformuleerd en gekoppeld aan (bindende) instructies, maar in de loop van de opleiding worden ze opener. Een afdeling kan ervoor kiezen om opdrachten over twee blokken te spreiden. De afdelingen specificeren de blokken in Booklets (Architectuur en Interieurvormgeving), Vakformats (Design) en Modulewijzers (Vis-Com).

De whole task is erop gericht studenten uit te dagen om hun eigen vormgevingsvisie te ontwikkelen en om authentieke artistieke oplossingen te vinden. Studenten leggen dus eigen accenten in

het werken aan de whole task en komen daardoor verschillende leervragen tegen. Docenten geven vraaggestuurd feedback en begeleiding. Om te zorgen dat alle studenten zich over de volle breedte van het competentieprofiel ontwikkelen, werkt de opleiding aan de hand van competentiegerelateerde beoordelingsformulieren (zie ook standaard 3). De studenten merkten in het gesprek met de commissie op dat er bij het werken aan de whole task een grote mate van vrijheid bestaat, wat een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid. Studenten kunnen zich daaraan wel even onttrekken, maar niet voor een hele projectperiode, omdat ze dan niet aan alle competenties voldoen. In een dergelijk geval krijgen ze de studiepunten voor dat blok niet toegekend en moeten ze dat in het volgende blok inhalen.

Onderzoek is verweven in het creatieve vormgevingsproces: de student is actief op zoek naar een antwoord op de vraagstelling. Onderdelen van het onderzoekend leren zijn het reflecteren op het proces en het expliciteren van het onderzoek. De student wordt daarbij ondersteund door vakonderwijs, met name in het eerste en tweede studiejaar, en door feedback van docenten op tussenproducten (schetsen, proeven, notities) en het proces. De afdelingen hebben verbanden met het lectoraat Autonomie en openbaarheid in de kunst en/of het lectoraat Technology driven art. Docenten kunnen deelnemen aan de kenniskring en

onderzoek verrichten. Lectoren en kenniskringleden verzorgen onderzoeksonderwijs in de afdelingen. Studenten krijgen de mogelijkheid om deel te nemen aan concreet onderzoek van de lectoraten.

Bij de afdeling Architectuur en Interieurvormgeving werken alle jaargroepen van jaar 1 tot en met 3 samen in één atelier. Daardoor is er sprake van impliciete en expliciete kennisdeling en kennisuitwisseling en zijn er crossovers mogelijk. Deze leeromgeving kan leiden tot gezamenlijke niet geplande initiatieven (het zogenaamde hidden curriculum) en tot samenwerking binnen een whole task. Studenten werken per blok (in de propedeuse per twee blokken) aan de whole task. Daaronder hangen kleinere opdrachten. In de propedeuse zijn er steeds twee docenten ter begeleiding, vanaf het tweede jaar is dat één docent. Parallel krijgen de studenten vakspecifiek vaardigheden- en theorieonderwijs. De afdeling investeert in een community van de bachelor- en masterstudenten gezamenlijk. Er zijn samenwerkingsverbanden met vergelijkbare (inter)nationale opleidingen.

Ook bij de afdeling Design werken de studenten van studiejaar 1, 2 en 3 samen in één atelier-ruimte. Vierdejaarsstudenten werken vanaf het tweede blok van jaar 4 in een eigen studio. De propedeuse begint breed: het eerste semester is gemeenschappelijk met de opleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK). In het gesprek lichtten de docenten toe dat dit bedoeld is om studenten los te maken en op een meer autonome manier te laten werken. De whole tasks heten Awareness and Attitude. Het tweede propedeusesemester is Designbreed en heeft als thema Making Universe. De opdrachten in studiejaar 2 zijn voor alle studenten gelijk, maar ze worden begeleid door docenten van hun uitstroomprofiel (Body, Object, Material). Rondom de whole task worden verplichte vaktechnieken en keuzevaktechnieken aangeboden. Per blok moeten de studenten minstens twee van elk kiezen. Door de samenwerking met externe partners kan de afdeling de studenten regelmatig (soms extracurriculair) opdrachten

aanbieden. Ook zijn er mogelijkheden voor studenten om door uitwisseling samen te werken met studenten van andere (buitenlandse) opleidingen.

Bij VisCom bestaan de onderwijsmodules, en dus de whole tasks, sinds 2019-2020 uit twintig weken omdat de afdeling de projectomvang van één blok te kort vond om de whole task volledig uit te voeren. De whole tasks zijn zoveel mogelijk gerelateerd aan een van de drie maatschappelijke thema's uit het Manifest MAMDT: quality of life, education en smart citizenship. Het werkproces is steeds gestructureerd aan de hand van de vier stappen van de MAMDT-ontwerper: duiden, begrijpen, vertalen en gebruiken. De propedeuse biedt een breed programma waarin de studenten kennismaken met de vier uitstroomprofielen (grafische vormgeving, illustratieve vormgeving, fotografie, film). In het tweede semester kiezen ze er daarvan twee, waarna ze vanaf studiejaar 2 binnen een uitstroomprofiel werken. De whole tasks zijn specifiek per uitstroomprofiel geformuleerd. Het ondersteunende vakonderwijs is deels algemeen voor alle studenten en deels specifiek per profiel. In het keuzeprogramma (blokken 11 en 12) stimuleert de afdeling interdisciplinaire samenwerking. In blok 13 en 14 lopen de studenten stage. De afdeling werkt samen met relevante instituten en stichtingen en biedt studenten de mogelijkheid voor uitwisseling met buitenlandse onderwijsinstituten.

De studenten lieten de commissie weten dat ze tevreden zijn met de balans tussen enerzijds het onderwijs dat specifiek gericht is op hun afdeling en uitstroomprofiel en anderzijds de mogelijkheden om contact te hebben en kennis uit te wisselen met studenten van andere afdelingen. Ze zijn van mening dat het creatieve proces wel hetzelfde kan zijn, maar dat er voor de uitvoering specifieke vaardigheden nodig zijn, die gekoppeld zijn aan een afdeling of uitstroomrichting. Ze zijn tevreden met de bestaande mogelijkheden voor onderling contact: de opleiding begint met een introweek waarin alle studenten samen aan een project werken, en door de minoren en het

samenwerken in de werkplaatsen kunnen studenten kennismaken met elkaar en elkaars werk. Studenten weten elkaar te vinden als ze dat nodig hebben. Zo gaf een student het voorbeeld dat studenten Design hun collega's van VisCom vragen te helpen bij de vormgeving van de eindexamenexpositie, bijvoorbeeld met de fotografie. De studenten vinden het sociaal engagement in de opleiding duidelijk herkenbaar, evenals de opdracht om steeds de vraag achter de vraag te onderzoeken voordat een ontwerpproces kan beginnen. In alle afdelingen worden studenten gestimuleerd hun eigen positie en profiel te bepalen, mede ten opzichte van maatschappelijke ontwikkelingen, zoals duurzaamheid.

Voor toelating tot de opleiding Vormgeving dienen kandidaten te beschikken over een havo-, vwo- of mbo4-diploma. Ongeveer een derde van de studenten komt uit het mbo. Fase 1 van de selectieprocedure is de beoordeling van het portfolio en de motivatie van de kandidaat. Wie de vooropleiding heeft afgerond bij een van de instituten waar de opleiding mee samenwerkt, kunnen deze fase overslaan. Nadat het portfolio en motivatie positief zijn beoordeeld, krijgt de kandidaat een uitnodiging voor één van de selectiedagen. Tijdens een gesprek - met een docent en ouderejaarsstudent - komen o.a. de motivatie, het beroepsbeeld en de sterke en zwakke punten van de student aan bod. De docenten lichtten toe dat ze er in het gesprek vooral op gericht zijn te achterhalen of een student de juiste mentaliteit en affiniteit heeft voor de opleiding. Dat is belangrijker dan het al bezitten van bepaalde artistieke vaardigheden. De afdeling Architectuur en Interieurvormgeving is tevreden met het aantal studenten. Dat aantal is de laatste jaren gegroeid. De afdeling VisCom is de grootste afdeling binnen de opleiding, maar zou grotere aantallen verwelkomen, omdat de vier uitstroomprofielen anders te klein zijn en voor een beter evenwicht met de opleiding CMD. De afdeling Design zou graag grotere studentenaantallen aantrekken om de drie uitstroomprofielen volwaardig te kunnen blijven aanbieden.

Personeel

De opleiding Vormgeving heeft geen eigen personeelsbeleid of -budget, omdat deze zaken per academie worden geregeld. Voor het onderwijs in de afdeling Architectuur en Interieurvormgeving zijn 9 docenten in loondienst en 9 docenten niet in loondienst beschikbaar. De docent-studentratio is 1:19,9.

Voor alle afdelingen geldt dat de meeste docenten een parttime aanstelling hebben en daarnaast werkzaam zijn als bijvoorbeeld architect of ontwerper. De opleiding vindt het belangrijk dat docenten hierdoor actuele beroepskennis en -ervaring in het onderwijs kunnen inbrengen.

Het onderwijsteam voor de afdeling Design bestaat uit 12 docenten, die tot 2016 als afzonderlijke teams voor de afdelingen Textiel/Modevormgeving en Product/Sieraadvormgeving werkzaam waren. Het team ervaart de integratie naar één team als een belangrijke stap voorwaarts, met meer mogelijkheden voor interdisciplinair werken en het leggen van dwarsverbanden. De docent-studentratio is 1:15.

De afdeling VisCom bestaat in 2019-2020 uit 22 docenten en heeft een docent-studentratio van 1:21,9. De afdeling VisCom zoekt samen met de opleiding CMD naar wederzijdse complementariteit van de opleidingen. Docenten van beide opleidingen werken in één docentenkamer wat de uitwisseling bevordert. In de curriculumcommissies van CMD en VisCom is één lid dat in beide commissies participeert, met het oog op samenhang en uitwisseling.

Voorzieningen

De opleiding is gehuisvest aan het Herdenkingsplein (Architectuur en Interieurvormgeving, Design) en de Brusselseweg (VisCom). De studenten hebben vrijwel onbeperkt toegang tot de verschillende werkplaatsen aan het Herdenkingsplein en de Brusselseweg (keramiek, metaal, hout, textiel, grafisch), tot film-, foto- en geluidsstudio's en een elektronica lab. In de Makerspace kunnen studenten terecht voor een 3D-printer, plotter,

laser cutter en vinyl cutter. Daarnaast zijn er de grafiekwerkplaats en de VR-Space. Studenten kunnen diverse elektronica, audioapparatuur en camera's lenen. Ook de Jan van Eyck Academie maakt gebruik van de faciliteiten, vernam de commissie. Tijdens de rondleiding langs de faciliteiten aan het Herdenkingsplein kon de commissie vaststellen dat de werkplaatsen goed geoutilleerd zijn en dat er altijd werkplaatsinstructeurs aanwezig zijn om te helpen met materialen en apparatuur. Een minpunt van het gebouw is de slechte toegankelijkheid voor mensen met een beperkte mobiliteit.

De opleiding verschaft algemene informatie over het onderwijsprogramma en de verschillende procedures, commissies en functionarissen in de Onderwijs- en examenregeling en de studiegids. Informatie over de verschillende studieonderdelen staat in de vakformats / booklets / modulehandleidingen en de afstudeerhandleiding.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het curriculum goed doordacht is. De structuur van het programma is overzichtelijk door de jaarplanning in blokken. Tegelijkertijd biedt deze opzet voldoende flexibiliteit om, als dat nodig is, twee blokken te combineren zodat studenten langere tijd aan een thema kunnen werken. De gemeenschappelijke structuur biedt mogelijkheden voor uitwisseling tussen de afdelingen, bijvoorbeeld in de vorm van een gemeenschappelijk project, gekoppeld aan een whole task. Deels gebeurt dit al: het eerste semester van Design wordt gemeenschappelijk aangeboden met ABK om de creativiteit los te maken. Daarnaast zijn er activiteiten voor alle studenten van de kunstopleidingen, georganiseerd in de vorm van een avondcursus door een van de lectoraten. Naar het oordeel van de commissie zou de samenwerking nog versterkt kunnen worden. De werkplaatsen als centrale ontmoetingsplek voor studenten van de verschillende opleidingen zouden daar een rol in kunnen spelen, als buzzing hubs en gezamenlijke project spaces, niet alleen voor technieken, maar ook voor het aanleren van sociale en

organisatorische vaardigheden. Hierdoor kunnen vanzelfsprekende verbindingen ontstaan, waar studenten hun voordeel mee kunnen doen.

De commissie ziet dat alle afdelingen aandacht besteden aan de drie karakteristieken (maken en vakmanschap, onderzoek, ondernemendheid). Ze hebben die consequent vertaald in hun programma's. De uitwerking van beroepstaken in whole tasks met ondersteunende lessen zit goed in elkaar. Het curriculum rust op een duidelijk didactisch idee en heeft een heldere inhoudelijke opbouw. Dit leidt tot een leeromgeving die de studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. De mate van sturing versus vrijheid verschilt per studiefase en per student. De commissie meent dat het systeem van studiepunten-toekenning er adequaat voor zorgt dat studenten zich inzetten voor de whole task. De inzet van de studenten zou naar het oordeel van de commissie nog meer gestimuleerd kunnen worden als de opleiding hen bewust maakt van hun verantwoordelijkheid naar medestudenten toe, als leden van een community: wie zich onttrekt aan het project doet zichzelf en medestudenten te kort.

Het toelatings- en selectieproces is doordacht. De opleiding heeft een heldere visie op het type studenten dat ze wil aantrekken, niet zozeer gericht op al aanwezige artistieke vaardigheden, maar op de juiste mentaliteit en motivatie.

De docenten zijn enthousiast en deskundig. Ze zijn zelfkritisch en hebben oog voor hun omgeving. De docenten zijn betrokken bij hun studenten en laten hen in hun kracht. Elke afdeling heeft een paar docenten die de rol van trekker op zich nemen.

De opleiding beschikt met de werkplaatsen en atelierruimten over uitstekende faciliteiten in de verschillende gebouwen. Het feit dat ook de Jan van Eyck Academie er gebruik van maakt kan interessante kruisbestuivingen teweegbrengen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

3. Toetsing

De commissie is van oordeel dat de opleiding een degelijk toetsstelsel hanteert. Er zijn voldoende mechanismen om de validiteit en betrouwbaarheid te garanderen. De competenties komen steeds adequaat terug in het beoordelingsformulier, wat goed werkt om de ontwikkeling van de studenten zichtbaar te maken. De borgingsagenda en het jaarverslag van de Examencommissie Kunsten laten zien dat de commissie haar werk serieus uitvoert en aanwijzingen geeft als verbetering nodig is. De commissie ziet en hoort dat de opleiding belang hecht aan formatieve beoordeling. De commissie meent dat de toetsing nog meer ontwikkelingsgericht kan zijn als studenten werken aan de hand van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), en als self-assessment en peer-assessment worden toegevoegd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Toetsing in de opleiding Vormgeving is gebaseerd op het Toetsplan (actuele versie: 2019) dat samen met de opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV), CMD en ABK is opgesteld. Dit toetsplan beschrijft de kwaliteitskaders voor toetsen en beoordelen wat betreft inhoud, organisatie en personeel en is gerelateerd aan het beleid van de hogeschool (Zuyd Toetskompas). Elke afdeling heeft het Toetsplan 2019 geconcretiseerd in een kort eigen Toetsplan. In het toetsplan benadrukt de opleiding dat toetsing tot doel heeft het verwerven van de competenties te bevorderen, en dat er daarom zowel formatieve als summatieve toetsen dient te zijn. De kwaliteitsborging vindt gedurende het studiejaar plaats via het gezamenlijke overleg van de kernteams (bij Architectuur en Interieurvormgeving), de curriculumcommissie (Design) of de blokplanningsgroep waaraan de kerndocenten van het betreffende blok deelnemen (VisCom). Elk van deze groepen heeft een medewerker die ten minste in bezit is van een BKE (Basiskwalificatie examinering) en die de toetsexpertise inbrengt.

Het uitgangspunt bij toetsen en beoordelen is dat de competentieontwikkeling van studenten blijkt uit de werkstukken die ze hebben gerealiseerd, de werkprocessen die zij daartoe hebben gevolgd en de reflecties die ze op hun werk en werkproces verrichten. Aan het eind van elk blok vindt een werkbeoordeling plaats die tegelijk summatief en

formatief van karakter is. De student toont (een uitsnede van) het werk en geeft een mondelinge toelichting op het werk en het werkproces. De werkbeoordeling is intersubjectief en vindt plaats door het team van de bij het betreffende onderwijs betrokken docenten. Het onderlinge gesprek van de docenten over de prestaties van de studenten leidt tot kalibratie over de inhoud van de eisen, de toepassing van de beoordelingscriteria en het beoordelingsformulier zelf. Dit draagt bij aan de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing. Het beoordelingsformulier is een afspiegeling van de competenties. De beoordeling richt zich op de gehele competentieontwikkeling die gedurende de beoordelingsperiode is bereikt en zoals dat blijkt uit de resultaten en werkprocessen. De studenten krijgen feedback ten behoeve van hun verdere competentieontwikkeling. Deze mondelinge feedback wordt ook in het beoordelingsformulier vastgelegd en geeft aanwijzingen voor aandacht die bepaalde competentieaspecten nog moeten krijgen.

De ondersteunende theorie en vaardigheden dienen zichtbaar te worden in het eindproduct, maar worden meestal ook apart getoetst. De studiepunten worden per blok (15 EC) toegekend, als zowel de eventuele deelttoetsen als de competenties bij de eindbeoordeling voldoende zijn beoordeeld. Bij onvoldoende beoordeling krijgt een student een tweede kans. Dat kan een aanvullende opdracht zijn, maar kan ook inhouden dat

de student de volgende periode aan een bepaalde competentie extra aandacht moet besteden. Als die competentie bij de werkbeoordeling aan het eind van het volgende blok voldoende is, worden alsnog de studiepunten van het voorafgaande blok toegekend. Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de toetsing voor hen voldoende transparant is.

Vanaf 1 september 2019 is de Arts Faculty Maastricht opgeheven en gesplitst in 2 clusters: Podiumkunsten en Beeldende Kunsten. Deze clusters werken met één examencommissie. De examencommissie bestaat uit zes academiekamers en de Examencommissie Kunsten. De relevante academiekamers voor de opleiding Vormgeving zijn:

- MAFAD, waaronder naast Vormgeving-Design ook ABK, DBKV en de track Artistic Matters van de Master of Arts in Fine Art and Design vallen;
- MAMDT, waaronder naast Vormgeving/Vis-Com ook CMD en de track Scientific Illustration van de Master of Arts in Fine Art and Design vallen;
- de Architectuuracademie waaronder naast de bachelor Architectuur en Interieurvormgeving de master Architecture en de master Interior Architecture vallen.

De Examencommissie Kunsten bestaat uit de voorzitters van de academiekamers en een externe deskundige. De Examencommissie Kunsten is vooral gericht op het ondersteunen van de academiekamers in hun taak de kwaliteit van tentamens en examens te borgen en stelt het jaarverslag op. De ondersteuning bestaat uit het uitwisselen van good practices, collegiale consultatie, uitwisseling van literatuur en terugkoppeling van relevante informatie uit het Netwerk Toetsexperts en het Beraad van voorzitters van examencommissies. Per studiejaar pakt de Examencommissie Kunsten een aantal speciale onderwerpen op. Voor 2019-2020 gaat het om de beoordeling van het eindniveau (interbeoordelaarsbetrouwbaarheid). De academiekamers behandelen binnengekomen verzoeken en klachten van individuele studenten en bereiden het voorgenomen

besluit voor dat vervolgens door de voorzitter van de Examencommissie Kunsten definitief wordt gemaakt.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding een degelijk toetssysteem hanteert. Er zijn voldoende mechanismen om de validiteit en betrouwbaarheid te garanderen. De competenties komen steeds adequaat terug in het beoordelingsformulier, wat goed werkt om de ontwikkeling van de studenten zichtbaar te maken. De borgingsagenda en het jaarverslag van de Examencommissie Kunsten laten zien dat de commissie haar werk serieus uitvoert en aanwijzingen geeft als verbetering nodig is.

De commissie ziet en hoort dat de opleiding belang hecht aan formatieve beoordeling. Dat blijkt uit de regelmatige mondelinge feedback die studenten krijgen tijdens een blok en bij de werkbeoordeling aan het eind van een blok. De commissie meent dat de toetsing nog meer ontwikkelingsgericht kan zijn als studenten werken aan de hand van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), waarin onderwerpen gedurende de hele opleiding terugkomen en de student zelf zorgdraagt voor de documentatie en verslaglegging. Op deze manier kunnen studenten hun eigen profiel beter zichtbaar maken, en kunnen ook de maatschappelijke oriëntatie en relevantie van wat studenten leren een belangrijker kapstok zijn dan nu uit de zelfevaluatie naar voren komt. De toevoeging van self-assessment en peer-assessment kan de betrouwbaarheid van de beoordeling vergroten. Het self-assessment kan de betrokkenheid van studenten bij hun eigen beoordeling versterken en het peer-assessment kan bijdragen aan de community van studenten doordat ze elkaars ontwikkeling verder helpen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

In het graduation project laten de studenten zien dat ze beschikken over alle opleidingscompetenties op eindniveau. De commissie is van oordeel dat de opleiding erin slaagt goede afgestudeerden af te leveren. De kwaliteit van de producten is voldoende, de kwaliteit van het schriftelijke werk is wisselend. Sommige studenten kunnen beter mondeling dan schriftelijk uiteenzetten hoe hun onderzoeksproces is verlopen. De commissie vindt de gegeven beoordelingen adequaat en studenten krijgen passende feedback. Het werkveld is complimenteus over de kwaliteit van de afgestudeerden en vindt dat ze zich positief onderscheiden van die van vergelijkbare opleidingen elders. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

In het graduation project laten de studenten zien te beschikken over de eindkwalificaties van de opleiding. Het graduation project bestaat uit (1) een door de student opgestelde levensechte opdracht voor één of meer vormgevingsproducten, en (2) een schriftelijk werkstuk, in de regel een reflectie op (een aspect van) het onderzoek(proces) en werkproces van de afstudeervormgeving. Bij Architectuur en Interieurvormgeving heet dit werkstuk een scriptie, bij Design een onderzoeksartikel en bij VisCom een artikel.

In elke afdeling omvat het graduation project drie fasen: voorbereiding, uitvoering en afronding. In de voorbereidende fase krijgen de studenten voorlichting en documentatie over het afstuderen en worden de begeleidende docenten aangewezen. De studenten ontwikkelen het thema waarop ze willen afstuderen en het daaraan verbonden projectvoorstel. Thema en projectvoorstel moeten worden goedgekeurd door de begeleiders, die letten op inhoud, omvang, complexiteit, haalbaarheid en planning. Daarna werken de studenten een plan van aanpak uit. Tijdens de uitvoeringsfase worden de studenten regelmatig begeleid en presenteren ze hun voortgang aan medestudenten. In de afdelingsspecifieke Graduation Guides is beschreven waaraan de producten moeten voldoen en wat er wanneer moet worden opgeleverd (deliverables). Voor de afronding moeten de studenten hun schriftelijk werkstuk op een vastgesteld tijdstip inleveren bij de theorie-docenten. Een voldoende beoordeling is een

voorwaarde om met hun product deel te nemen aan de examenzitting. Het wordt bij de examenzitting betrokken door de beoordelende docenten, maar niet meer apart beoordeeld. In de periode vóór de examenzitting krijgen de studenten een signaal (advies) of ze voldoende op weg zijn of dat ze moeten overwegen het afstuderen uit te stellen.

De duur van de examenzitting varieert per afdeling. De examinatoren zijn de begeleidende docenten, aangevuld met andere afdelingsdocenten en externe geëngageerden als adviseur. De zitting wordt voorgezeten door de afdelingscoördinator of teamleider, die veelal zorgdragen voor de schriftelijke verslaglegging. Ze zijn geen examinator. De examenzitting bestaat uit een presentatie (expositie en mondelinge toelichting), verdediging, beraad door de examinatoren, feedback van het eindresultaat en de administratieve afronding. Als het eindresultaat voldoende is, mag de student deelnemen aan de openbare eindexamenexpositie.

Ter voorbereiding op het visitatiebezoek heeft de commissie de eindproducten van 35 studenten bestudeerd (7 van Architectuur en Interieurvormgeving, 16 van Design en 12 van VisCom). De selectie betreft een representatieve steekproef uit de jaren 2017-2018 en 2018-2019. Bij de bestudering van de eindwerken trof de commissie interessante onderwerpen aan, en mooi en boeiend beeldend werk. De commissie vindt de eindwerken gemiddeld genomen voldoende. Twee leden

van de commissie zijn bij de eindexamenexpositie geweest. De commissie is van oordeel dat de eindexamenexpositie belangrijk is om goed inzicht te krijgen in de kwaliteit van het werk, omdat de toelichting door de studenten zelf een beeld geeft van de kwaliteit van hun onderzoeksproces en hoe ze zich expliciet verhouden tot het werk dat ze gemaakt hebben. In het schriftelijke werk komt dat niet altijd zo goed tot uiting. De commissie kan zich vinden in de gegeven beoordelingen: die zijn consistent met het niveau van het afgeleverde werk. De examinatoren geven passende feedback.

De opleiding heeft in 2019 een alumni-enquête gehouden. Daaruit blijkt dat twee derde van de afgestudeerden in het vakgebied werkzaam is, deels in loondienst (47%), deels als zelfstandige (16%) of een combinatie daarvan (30%). Een derde heeft na het afstuderen een vervolgstudie gedaan. Uit de gesprekken tijdens het bezoek blijkt dat het werkveld enthousiast is over de kwaliteit van afgestudeerden. Het werkveld ziet als grootste kracht van de afgestudeerden dat ze probleemstellend en -herkennend kunnen werken, dat ze goed zijn in vormgeving, dat ze authentiek en gedreven zijn, en zich onderscheiden door hun passie en drive. De vertegenwoordigers van het werkveld vinden deze aspecten

belangrijker dan technische vaardigheden, die relatief gemakkelijk bijgeleerd kunnen worden als dat nodig is. Afgestudeerden van deze opleiding hebben een bredere kijk dan die van opleidingen elders, en maken meer bewuste keuzes.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding erin slaagt goede afgestudeerden af te leveren. In het graduation project laten de studenten zien dat ze het beoogde eindniveau behalen. De kwaliteit van de producten is voldoende, de kwaliteit van het schriftelijke werk is wisselend. Sommige studenten kunnen beter mondeling dan schriftelijk uiteenzetten hoe hun onderzoeksproces is verlopen. De commissie vindt de gegeven beoordelingen adequaat en studenten krijgen passende feedback.

Het werkveld is complimenteus over de kwaliteit van de afgestudeerden en vindt dat ze zich positief onderscheiden van die van vergelijkbare opleidingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Naam panellid	Huidige functie en relevante vorige functie(s)
Raoul van Aalst	Programmamanager bij TenneT
Joost van Haaften	Joost van Haaften is beeldend kunstenaar en was tot 2018 docent aan de Rietveld Academie
Inge Somers	Inge Somers is doctor assistent aan de Universiteit Antwerpen
Diana Krabbendam	Directeur Stichting The Beach
Annemijn Leguijt	Student B docent BKV aan de AHK

De commissie werd bijgestaan door dr. M.J.H. (Marianne) van der Weiden, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Woensdag 11 december 2019

Tijdstip	Thema
12.00-12.30 uur	Ontvangst panel
12.30-12.50 uur	Pitch Architectuur en Interieurvormgeving, waarin ze zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen en voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen
12.50-13.10 uur	Pitch Design, waarin ze zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen en voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen
13.10-13.30 uur	Pitch Visuele Communicatie, waarin ze zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen en voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen
13.30-14.30 uur	Voorvergadering panel: materiaalbestudering en voorbereiding
14.30-16.00 uur	Gesprek afstuderen en afgestudeerden in de praktijk
16.00-17.00 uur	Uitloop en/of nabespreking

Donderdag 12 december 2019

09.00-09.30 uur	Voorgesprek panel
09.30-11.00 uur	Gesprek onderwijsleeromgeving met studenten en docenten
11.00-11.15 uur	Pauze
11.15-12.45 uur	Gesprek borging (interne commissies)
12.45-13.45 uur	Overleg panel met aansluitend lunch, inloopsprekkuur
13.45-14.45 uur	Gesprek opleidingsmanagement
14.45-15.00 uur	Pauze
15.00-15.45 uur	Gesprek functioneren studenten en afgestudeerden in de praktijk
15.45-17.30 uur	Beoordelingsoverleg panel
17.30-17.45 uur	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Vormgeving algemeen:
  - o Zelfevaluatie rapport
  - o Onderwijs- en examenregeling 2018-2019 en 2019-2020
  - o Stagebrochure 2019-2020
  - o Internship brochure 2019-2020
  - o Beroepsprofiel en opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving januari 2014
  - o Toetsplan Vormgeving
  - o Competentie en beoordelingscriteria Vormgeving
- Afdeling Architectuur en Interieurvormgeving:
  - o Informatiebrochure
  - o Curriculummatrix 2018-2019 en 2019-2020
  - o Booklets 2018-2019 en 2019-2020 per periode/blok en beoordelingsformulier
  - o Afstudeerboeklet 2018 en 2019 en beoordelingsformulier afstudeerproject
  - o Eindwerkstukken van 7 studenten
  - o Overzicht docenten
- Afdeling Design:
  - o Informatiebrochure
  - o Competentiematrix 2018-2019 en 2019-2020
  - o Curriculumoverzicht 2018-2019 en 2019-2020
  - o Vakformats 2018-2019 en 2019-2020 per periode/blok
  - o Beoordelingsformulier propedeuse en hoofdfase
  - o Graduation guide 2018 en 2019 en 2019-2020 en beoordelingsformulieren
  - o Jaaragenda examen 2018-2019 en 2019-2020
  - o Eindwerkstukken van 16 studenten
  - o Overzicht docenten
- Afdeling Visuele Communicatie:
  - o Informatiebrochure MAMDT
  - o Studiegids MAMDT en VisCom 2019-2020 en Study Guide 2019-2020
  - o Curriculummatrix 2018-2019 en 2019-2020
  - o MAMDT Manifest
  - o Modulewijzers 2018-2019 en 2019-2020 per periode/blok
  - o Beoordelingsformulier 2018-2019 en 2019-2020 en toelichting
  - o Graduation guide 2018 en 2019 en beoordelingsformulieren
  - o Eindwerkstukken van 12 studenten
  - o Overzicht docenten